

Sygn. VPa 167/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska

Sędziowie: SSO Mariola Mastalerz (spr.), SSR del. Agnieszka Leżańska

Protokolant: sekr.sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 20 czerwca 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa T. S.

przeciwko (...) w R.

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda T. S.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 24 lipca 2012r. sygn. IV P 6/12

1. *oddala apelację;*

2. *nie obciąża powoda T. S. kosztami zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.*

Sygn. akt V Pa 167/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 4 stycznia 2012 roku powód T. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. odszkodowania w wysokości 7.136,40 złotych z tytułu zaniżenia przez pracodawcę ilości należnych akcji pozwanej Spółki wraz z ustawowymi odsetkami oraz o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 24 lipca 2012 roku, wydanym w sprawie IV P 6/12, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Bełchatowie oddalił powództwo i nie obciążył powoda T. S. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego – (...) S.A. w B. – Oddział Kopalnia (...) w R..

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 3 grudnia 1998 roku został dokonany akt komercjalizacji (...) w R. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na mocy aktu komercjalizacji (§ 9) uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Spółki należącej do Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku

w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnień pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200).

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1998 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. wpisał do rejestru handlowego Kopalnię (...) S.A. w R..

W dniu 8 lutego 1999 roku została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Kopalnią (...) S.A. w R. umowa zlecenia nr (...) na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której Spółka zobowiązała się między innymi do przyjęcia oświadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 roku, sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia Ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym.

Powód jest pracownikiem Kopalni (...) S.A. w R. od 8 lutego 1985 roku. W trakcie zatrudnienia pracował i nadal pracuje na stanowisku operatora koparek i zwałowarek. Pozwany nie kwalifikował pracy wykonywanej przez powoda jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Dopiero w dniu 15 marca 2010 roku pracodawca dokonał weryfikacji pracy powoda i uznał, że w okresie zatrudnienia powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym.

Powód został zaliczony do 9 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce. Na osobę uprawnioną zaliczoną do tej grupy przypadły (...) akcje Spółki. Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 do stażu pracy powoda powód zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników, w której przypadają 1903 akcje na pracownika.

Powód zawarł w dniu 13 kwietnia 2005 roku ze Skarbem Państwa umowę nieodpłatnego zbycia (...) akcji pozwanej Spółki o wartości nominalnej 10 złotych każda.

W pozwanym zakładzie pracy obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy (...)z dnia 1 września 1992 roku. Pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowiska pracy, na którym zatrudniony był powód, do stanowisk pracy, na których praca zaliczana była w wymiarze półtorakrotnym. Protokołem Dodatkowym Nr (...) z dnia 27 października 2006 roku zmieniono obowiązujący w (...)B.Zakładowy Układ Zbiorowy, m.in. w zakresie określania stanowisk i kategorii zaszerogowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych. Według nowej regulacji wewnętrznej powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty z dnia 23 grudnia 1994 roku (Dz. U. z 1995r. Nr 2, poz. 8).

Pozwana Spółka działa na podstawie Statutu. W dniu 30 czerwca 2009 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie (...) Spółki Akcyjnej w R. podjęło uchwałę w przedmiocie przeznaczenia zysku za rok 2008, w tym w zakresie wypłaty na rzecz akcjonariuszy dywidendy w kwocie 2,08 złotych brutto za akcję.

W 2009 roku powód otrzymał dywidendę od posiadanych (...) akcji. W 2011 roku pozwana wypłaciła powodowi dywidendę od utraconych 350 akcji.

Powód jest nadal posiadaczem akcji. (...) S.A. w R. zostały przekształcone na akcje (...) S.A. W wyniku zamiany powód otrzymał 1090 akcji. Następnie doszło do przekształcenia akcji (...) S.A. na akcje (...) S.A. W wyniku tej zamiany powód stał się posiadaczem 1390 akcji. Gdyby przekształceniom podlegała należny powodowi pakiet akcji (...) S.A. powód po zamianach byłby posiadaczem (...) akcji (...) S.A. Powód otrzymał zatem o 312 akcji (...) S.A. mniej.

(...) S.A. są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w W.. Cena 1 akcji (...) w dniu zamknięcia rozprawy, tj. w dniu 24 lipca 2012 roku wynosiła 18,75 złotych. Wartość utraconych przez powoda akcji stanowi kwotę 6.128,54 złotych.

Powód zwracał się do pozwanej spółki o dobrowolną zapłatę odszkodowania.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje uwzględnieniu.

Wskazał, że zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jednolity Dz. U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.), komercjalizacja polega na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę. Spółka ta, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej, wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków (ust. 1). Przepis art. 31 a ustawy stanowi, że w imieniu Skarbu Państwa akcje zbywa minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Z art. 36 ust. 1 ustawy wynika, że uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, do 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru. Wymieniona ustawa zdefiniowała w art. 2 pkt 5 pojęcie „uprawnieni pracownicy”. Zbycie akcji odbywa się w grupach wyodrębnionych ze względu a okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i spółce powstałej w wyniku komercjalizacji art. 36 ust. 4. Uprawnieni pracownicy mogą skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Niezłożenie świadczenia w powyższym terminie powoduje utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1 ustawy).

Wydane z upoważnienia wymienionej ustawy rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 33, poz. 200) określiło zasady i tryb postępowania związany z nabywaniem akcji. Z przepisów rozporządzenia wynika, że w procesie nieodpłatnego udostępniania akcji obowiązki i czynności związane z tym procesem zostały podzielone między Ministra Skarbu Państwa oraz komercjalizowane przedsiębiorstwo i spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Minister Skarbu Państwa niezwłocznie po sporządzeniu aktu komercjalizacji, wzywa uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze nabycia akcji (§ 3 ust. 1 i § 4 ust. 1). Potem dochodzi do ustalenia liczby uprawnionych pracowników na podstawie ich oświadczeń. Uprawnieni pracownicy nabywają akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Zaliczenie uprawnionych pracowników do określonej grupy następuje na podstawie udokumentowanego okresu zatrudnienia, zatem do komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego i do spółki powstałej w wyniku komercjalizacji należy obowiązek wydania zaświadczeń o okresie zatrudnienia decydującym o zaliczeniu danego pracownika do odpowiedniej grupy osób uprawnionych pod względem liczby akcji (§ 2 ust. 2).

Sporządzenie list uprawnionych pracowników należy do spółki. Także do spółki należy rozpatrzenie reklamacji dotyczących pominięcia osób uprawnionych na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym (§ 7 ust. 1). Rozpatrzenie reklamacji wyczerpuje tok postępowania reklamacyjnego (§ 7 ust. 2). Ogłoszenie o przystąpieniu do nieodpłatnego zbywania akcji należy do Ministra Skarbu Państwa (§ 8 ust. 1) na podstawie ostatecznej listy uprawnionych pracowników, wskazującej łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji oraz w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji. Listę tę sporządza spółka. Zgodnie z przepisami rozporządzenia, lista powinna zawierać imiona i nazwiska uprawnionych pracowników, łączny okres zatrudnienia każdego z nich w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji i w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji, określenie grupy, do której poszczególne pracownik został zaliczony i przypadających na nią akcji, liczbę pracowników zaliczonych do grupy oraz liczbę akcji przypadających na danego pracownika (§ 9 ust. 1).

W świetle powyższego Sąd I instancji uznał, że treść zaświadczeń o zatrudnieniu wydanych przez komercjalizowane przedsiębiorstwo państwowe oraz przez spółkę (§ 8 ust. 6) ma istotne znaczenie w procesie udostępniania akcji i świadczy zarazem o doniosłej roli spółki w tym procesie. Od informacji wartych w zaświadczeniach zależy bowiem ustalenie ostatecznej listy pracowników uprawnionych do nabycia akcji, łącznej liczby nieodpłatnie udostępnianych

akcji, a także podział pracowników na grupy i ustalenie liczby akcji przypadających dla pracowników każdej z tych grup (§ 1 ust. 1 i 9 ust. 1-3). Spółka powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego ma w procesie udostępniania akcji własne obowiązki wobec uprawnionych pracowników, wynikające z przepisów prawa. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2004 roku w sprawie I PK 291/03, OSNP z 2004/23/397), w którym wskazał również, iż niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków przez spółkę może uzasadniać jej odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 k.c.

Dalej Sąd Rejonowy podniósł, iż w dniu 8 lutego 1999 roku Minister Skarbu Państwa zawarł z pozwaną spółką umowę zlecenia, na podstawie której przekazał jej nie tylko wykonanie niektórych należących do siebie czynności technicznych związanych z neodpłatnym udostępnianiem akcji, ale także czynności należące z mocy prawa do samej Spółki. Przekazał jej, oprócz czynności wezwania uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze neodpłatnego nabycia akcji i przyjmowania od nich oświadczeń w tym przedmiocie, także ustalenie listy uprawnionych pracowników, wydawanie i przyjmowanie zaświadczeń o okresie zatrudnienia w spółce, przyjmowanie i rozpatrywanie reklamacji w przedmiocie pominięcia na liście osoby uprawnionej, sprostowanie danych dotyczących okresu jej zatrudnienia, ustalenie ostatecznej listy osób uprawnionych, które należały do pozwanej Spółki.

Przepis § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku stanowi, że ustalenie okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników jest dokonywane z uwzględnieniem współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnienia do celów emerytalnych. Podobne regulacje w zakresie obowiązków Ministra Skarbu Państwa i Spółki w procesie udostępniania akcji, a także w zakresie ustalania okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników wprowadziło rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 35, poz. 303). Z kolei zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące esy pracy na obszarze Państwa Polskiego:

1. przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy tych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych,
2. w drużynach ratowniczych,
3. w charakterze mechaników sprzętu ratowniczego drużyn ratowniczych.

Według przepisu art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 37. Oznacza to, że przelicznik 1,8 dotyczy okresu pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej.

W ocenie Sądu I instancji w świetle powyższych unormowań odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do akcji, będąca następstwem niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu neodpłatnego bywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową, której podstawę prawną stanowi art. 471 k.c. w zw. z art. 300 k.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 roku, I PK 291/03, OSNP 2004/23/397).

Przesłankami odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c. obok niewykonania lub wykonania nienależytego oraz szkody jest również istnienie normalnego związku przyczynowego między naruszeniem przez dłużnika więzi zobowiązaniowej a szkodą wierzyciela. Dłużnik nie będzie jednak ponosił odpowiedzialności jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności.

Zgodnie z przepisem art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Powyższe unormowanie opiera się na założeniach teorii przyczynowości adekwatnej. Oznacza to, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy zależność między badanym zdarzeniem a szkodą odpowiada kryterium „normalności następstw”. Chodzi więc o powiązania normalne, czyli typowe bądź oczekiwane w zwykłej kolejności rzeczy, nie będące rezultatem zupełnie wyjątkowego zbiegu okoliczności. Dla oceny istnienia normalnego związku przyczynowego nie ma i znaczenia, czy dane zdarzenie może być przez sprawcę przewidziane, gdyż przewidywalność jest kategorią winy, a nie związku przyczynowego, który jest okolicznością obiektywną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1998 roku w sprawie I CKU 111/97, Prokuratura i Prawo 1998/9/26).

Art. 361 § 2 k.c. ustanawia zasadę pełnego odszkodowania. Udział akcjonariusza w zysku, jakim jest dywidenda – jest dochodem w rozumieniu art. 54 k.c. Żądanie wyrównania utraconych korzyści mieści się w pojęciu szkody, a każdy akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku spółki, której akcje posiada, stosownie do ich ilości (art. 347-348 k.s.h.). Tym samym żądanie odszkodowania co do utraconej dywidendy wynika z normalnego związku przyczynowego związanego z działaniem pozwanego i stanowi utraconą korzyść w rozumieniu art. 361 k.c., wobec bezprawnego nie wydania należnych akcji. Sąd uznał, że szkoda w tej postaci powstała, bowiem powód swoich akcji do chwili wydania wyroku przez Sąd I instancji nie zbył. Tym samym istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że byłby posiadaczem akcji w dniu wypłaty dywidendy (por. wyrok Sądu Najwyższego w sprawie II PZP 10/08, OSNP 2009/9-10/112).

Zdaniem Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy działaniem pozwanej Spółki a utratą prawa do nieodpłatnego nabycia części akcji Spółki przez powoda. Pozwana spółka w nienależyty sposób wypełniła ustawowe obowiązki związane z nieodpłatnym nabywaniem przez uprawnionych pracowników akcji skomercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego, w szczególności wadliwie obliczyła okres zatrudnienia powoda, uprawniający go do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki, dokonała niewłaściwej kwalifikacji pracy górniczej wykonywanej przez powoda, co zostało potwierdzone w protokole Komisji Weryfikacyjnej. Przy prawidłowym obliczeniu okresu zatrudnienia, w uwzględnieniu właściwego przelicznika, powód zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników i uzyskałby prawo do nieodpłatnego nabycia 1903 akcji pozwanej Kopalni. Nadto powód otrzymałby dywidendę od utraconej liczby akcji. Powód miałby możliwość konwersji utraconych akcji (...) S.A. na akcje (...) S.A., a następnie na akcje (...) S.A., które znajdują się w obrocie giełdowym.

Wobec podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, Sąd Rejonowy uznał, iż roszczenie powoda uległo przedawnieniu. Sąd Rejonowy wskazał, że problematyka przedawnienia tożsamyh roszczeń była przedmiotem orzeczenia Sadu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku w sprawie sygn. akt I PK 213/11. W dalszej części Sąd Rejonowy wskazał, że w uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podał, że ocena zachowania pozwanego dokonywana jest przez pryzmat jego statusu jako pracodawcy. W konsekwencji także przedawnienie roszczenia przysługującego względem pracodawcy na takiej podstawie powinno być oceniane na zasadach art. 291 i nast. k.p., niezależnie od tego czy sprawę traktować jako sprawę o roszczenie ze stosunku pracy, czy z nim związaną. Zgodnie z treścią art. 291 § 1 kp roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, którym roszczenie stało się wymagalne. Jak podał Sąd Rejonowy, Sąd Najwyższy odwołał się także do poglądów dotyczących przedawnienia wyrażonych w uchwale 7 sędziów z dnia 19 stycznia 2011 roku w sprawie I PZP 5/10. poglądy te, w ocenie Sądu rejonowego mają zastosowanie w niniejszej sprawie. Zdaniem Sądu najwyższego konstrukcję przedawnienia wynikającego z art. 291 § 1 kp należy zastosować do roszczenia o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji, licząc bieg przedawnienia od momentu zawarcia umowy nieodpłatnego nabycia akcji.. w dalszej części uzasadnienia Sąd Rejonowy wskazał, że odszkodowanie za dywidendę, stanowiąca pożytek prawa z akcji, stanowi substytut prawa do akcji. Korzyść w postaci pożytku z prawa może wejść do majątku strony tylko w przypadku, gdy dysponuje ona takim prawem. W przypadku niemożności uzyskania prawa z uwagi na przedawnienie niemożliwym jest także uzyskanie korzyści wynikającej z tego prawa. Podobna relacja istnieje pomiędzy odsetkami jako pożytkami wierzytelności. Roszczenie o odsetki przedawnia się najpóźniej z przedawnieniem roszczenia głównego (uch. 7 sędziów z dnia 26.01.2005 r., III CZP 42/04, OSNC 2005, Nr 9, poz. 149)

Jak wskazał Sąd Rejonowy powód w przedmiotowej sprawie zawarł umowę nieodpłatnego zbycia akcji w dniu 13 kwietnia 2005 roku. Mając na względzie stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym bieg przedawnienia rozpoczął się od tej daty, Sąd Rejonowy uznał, że roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji, zgodnie z art. 291 § 1 kp uległo przedawnieniu z upływem trzech lat tj. z dniem 13 kwietnia 2008 roku.

Mając na uwadze powyższe Sąd I instancji oddalił powództwo w całości.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., nie obciążając powoda kosztami procesu, mając na uwadze okoliczność, iż po wytoczeniu powództwa nastąpiła zmiana linii orzeczniczej Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia do roszczeń z akcji.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją powód, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest:

- niewłaściwe zastosowanie art. 291 k.p. i przyjęcie 3-letniego terminu przedawnienia z tego przepisu mimo, że powództwo dotyczy roszczeń nie związanych ze stosunkiem pracy oraz
- niezastosowanie art. 118 k.c. poprzez przyjęcie 10-letniego okresu przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze, apelujący wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa w całości ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w obu wypadkach o zasądzenie od powoda kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Apelacja powoda nie jest zasadna.

Na wstępie Sąd Okręgowy pragnie przypomnieć, iż wcześniej w tożsamych sprawach przyjmował 10-letni termin przedawnienia uznając, iż żądanie odszkodowania z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki skierowane przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) nie jest „roszczeniem ze stosunku pracy” w rozumieniu art. 291 § 1 k.p., i nie podlega przedawnieniu według tego przepisu.

W judykaturze do niedawna prezentowany był bowiem pogląd, że roszczenia odszkodowawcze pracowników przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) oparte na przepisach prawa cywilnego, a więc mających zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy na mocy art. 300 k.p., przedawniają się według reguł określonych w przepisach Kodeksu cywilnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 maja 2009 r., I PK 13/09, OSNP 2011, nr 1-2, poz. 4; z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009, nr 1-2,

W maju i czerwcu 2012 roku zapadły na tle tożsamych stanów faktycznych odmienne wyroki Sądu Najwyższego, w których ten stanął na stanowisku, iż w zakresie przedawnienia do tego rodzaju roszczeń ma zastosowanie przepis art. 291 kp . (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496).

Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2012 roku wydanym w analogicznej sprawie przeciwko temu samemu pracodawcy – sygn. akt I PK 71/12 Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „czy roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p., czy na podstawie art. 118 k.c. w związku z art. 471 k.c.?”

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy podniósł, iż zagadnienie to dotyczy stosowania odpowiednich przepisów o przedawnieniu w odniesieniu do roszczenia pracownika skierowanego przeciwko pracodawcy (obecnemu lub byłemu) o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji pracowniczych, która została spowodowana przez działania (zaniechania) pracodawcy. W szczególności rozstrzygnięcia wymaga, czy roszczenie to, dla którego podstawę materialną stanowią niewątpliwie przepisy prawa cywilnego (przede wszystkim art. 471 k.c.), przedawnia się według przepisów Kodeksu pracy (w szczególności art. 291 § 1 k.p.), czy też Kodeksu cywilnego (art. 118 k.c.). Sąd Najwyższy podkreślił nadto w uzasadnieniu tegoż postanowienia, iż odpowiedź na to pytanie będzie miało zasadnicze znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w rozpoznawanej sprawie, ale także innych podobnych spraw, o analogicznych stanach faktycznych, w których uwzględnienie albo oddalenie powództwa o odszkodowanie zależy między innymi od przyjęcia trzyletniego (art. 291 § 1 k.p.) lub dziesięcioletniego (art. 118 k.c.) okresu przedawnienia. Będzie mieć także znaczenie dla rozwoju prawa, ponieważ uporządkuje kwestie związane z treścią

pojęcia „roszczenia ze stosunku pracy” (w rozumieniu art. 291 § 1 k.p.).

Sąd Najwyższy podniósł, iż być może należałoby zrewidować dotychczasowe rozumienie pojęcia „roszczenie ze stosunku pracy”, poszerzyć jego treść normatywną i przyjąć, że kwestia przedawnienia roszczeń w stosunkach między pracodawcą i pracownikiem (także tych tylko „związanych ze stosunkiem pracy”) jest kompleksowo

uregulowana w Kodeksie pracy, a w związku z tym w stosunkach tych w ogóle nie jest potrzebne odwoływanie się do regulacji Kodeksu cywilnego (np. art. 118 k.c.).

Udzielając odpowiedzi na przedstawione powyżej zagadnienie prawne Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie I PZP 1/12 (niepubl.) ostatecznie stanął na stanowisku, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p.

W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podniósł m.in. że obowiązki pracodawcy w zakresie procedury nieodpłatnego udostępniania akcji wynikają ze stosunku pracy, bowiem mają samodzielną podstawę w ustawie i w tym znaczeniu są niezależnie od umowy zawieranej przez Skarb Państwa z pracodawcą dla realizacji prawa pracowników do akcji. Uzasadnione jest zatem w ocenie Sądu Najwyższego ostatecznie orzecznictwo przyjmujące, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496). Ogólna zasada, że to podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia sprawdza się więc dopiero po odpowiedzi na pytanie, z jakiego stosunku prawnego roszczenie wynika, a zatem jaka podstawa prawna stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej.

Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązki pracodawcy wobec pracownika (byłego pracownika) mają swoją podstawę w art. 36 i 38 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Obowiązek pracodawcy nie jest tu przypadkowy, stąd nieuzasadnione jest twierdzenie, że występuje tylko „przy okazji istnienia stosunku pracy”. To, że z mocy przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji powstaje między uprawnionym a Skarbem Państwa oraz prywatyzowaną spółką stosunek prawny o charakterze cywilnym nie oznacza, że niweluje on zwykłe obowiązki pracodawcy wobec pracownika, przewidziane z mocy ustawy i rozporządzenia. Składają się one na treść stosunku pracy i wynikają z uprzedniego zatrudnienia. Ich legitymacji nie stanowi zlecenie jakie pracodawca zawiera ze Skarbem Państwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę podzielił ostatecznie pogląd prawny wyrażony w opisanej wyżej uchwale i uznał, że Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, iż do roszczenia powoda ma zastosowanie 3-letni okres przedawnienia wynikający z art. 291 k.p. a nie jak tego chce apelujący 10-letni okres przedawnienia wynikający z treści art. 118 k.c.

Jeśli chodzi o kwestię daty wymagalności, o której mowa w cytowanym przepisie Sąd Okręgowy podzielił w tym zakresie poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w tożsamych sprawach (I PK 211/11 oraz I PK 213/11), w których ten uznał, iż bieg terminu przedawnienia należy liczyć od chwili zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego nabycia akcji ze Skarbem Państwa, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce w dniu 13 kwietnia 2005 roku. Oznacza to iż roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji, zgodnie z art. 291 § 1 k.p., uległo przedawnieniu z upływem trzech lat, tj. z dniem 13 kwietnia 2008 roku.

Tym samym Sąd Rejonowy wydał prawidłowe rozstrzygnięcie o oddaleniu powództwa .

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako nieuzasadnioną.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie nieobciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje znajduje natomiast uzasadnienie w treści art. 102 k.p.c. Wydając to rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy uznał, że za szczególne okoliczności, o których mowa w powołanym przepisie można uznać w przedmiotowej sprawie zmianę linii orzecniczej Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia roszczeń z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, która została omawiana na wstępie rozważań. Podkreślić, iż wszystkie orzeczenia zmieniające dotychczasową linię orzecniczą zapadły po wytoczeniu powództwa przez powoda. W tej sytuacji należy stwierdzić, iż powód mógł być w dacie wnoszenia pozwu subiektywnie przekonany o zasadności swego roszczenia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 roku, III PR 78/79, OSP 1980/11/196).